

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТАКТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОТИДІЇ БІОТЕРОРИЗМУ

Головацький О.О., викладач кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки ОДУВС

В сучасних умовах протидія тероризму є актуальним завданням світової спільноти. Особливо небезпечним різновидом тероризму визнається біотероризм, який являє собою використання біологічних агентів, бактерій або токсинів для масштабного знищення продовольчих, біологічних ресурсів будь-якої країни з метою встановлення зовнішнього тотального контролю над ними, підризу продовольчої незалежності [1, с. 90]. Для досягнення своєї мети терористи використовують різні методи, але особливу небезпеку для людського суспільства являє собою загроза несподіваного використання зброї масового знищення – хімічного, бактеріологічного, радіологічного, ядерного. Біологічна зброя, з погляду фахівців, представляє найбільшу небезпеку серед зброї масового знищення, оскільки має найвищий, у порівнянні з іншими видами зброї, уражаючий потенціал.

Зазначимо, що від інших видів тероризму біотероризм відрізняється тим, що його основний деструктивний потенціал пов'язаний з ураженням живої сили, тобто людей, без заподіяння шкоди матеріальним об'єктам. Також, висока небезпека біотероризму зумовлюється наступними причинами:

- 1) біологічна зброя більш доступна, так як мікроорганізми, які можуть бути використані як агенти, існують в природі;
- 2) значна кількість вірусів і мікроорганізмів ще не вивчені. Крім того, в природних умовах постійно виникають нові патогени – так звані «виникаючі інфекції». Тільки за останні 20 років зареєстровано більше 30 нових інфекційних агентів, таких як ВІЧ, віруси Марбург, Ебола, проти яких дотепер немає засобів лікування і профілактики;
- 3) біологічна зброя проста у виготовленні. На сьогодні, у світі існує понад 22 тис. лабораторій, здатних виробляти біологічну зброю;
- 4) біологічна зброя зручна для зберігання і транспортування;
- 5) небезпечні біологічні агенти, у порівнянні з хімічними і радіологічними, складно виявити;
- 6) при використанні біологічної зброї має місце широке розповсюдження вражаючого агента, складність виявлення місця застосування зброї і інколи неможливість обмеження зони терористичного акту;
- 7) для надання допомоги постраждалим потрібна одночасно велика кількість вакцин та/або антибіотиків [2, с. 36].

Звісно, виникнення біотероризму пов'язується із стрімким розвитком генної інженерії та появою новітніх біотехнологій. Все це ускладнює процес протидії біотероризму. Україна в питанні біологічної безпеки відстає від багатьох країн світу. На сьогодні в Україні тривають законодавчі розробки щодо засад протидії тероризму біологічного характеру. Тому варто звернути увагу на зарубіжний досвід протидії біотероризму. Найбільш підготовленими з погляду розробки стратегічної концепції по боротьбі з біотероризмом є Сполучені Штати Америки. Варто пригадати національний стратегічний план по готовності до дій у випадках біологічного і хімічного тероризму, який діє з 2001 року в США. Відповідно до Плану у виявленні та ліквідації терористичних інцидентів скоординовану участь приймають бі-

льше 10 різних агентств і державних служб. Особливу увагу привертають окремі розділи Плану, які співпадають із стадіями ліквідаційного процесу терористичних інцидентів біологічного характеру:

1) сутність підготовчого етапу полягає у:

- підготовці узгоджених планів і протоколів по біотероризму, що забезпечує координацію дій органів охорони здоров'я, на всіх рівнях – федеральному, штатному і місцевому;
- створенні системи заочного навчання при міністерстві охорони здоров'я, що забезпечує підготовку на випадок біологічного і хімічного тероризму для працівників місцевих служб охорони здоров'я і служб охорони здоров'я штатів;
- розповсюдженні рекомендацій для охорони здоров'я і вимог до розробки планів підготовки на випадок біологічного і хімічного тероризму для використання органами охорони здоров'я штатів і місцевими органами охорони здоров'я.

2) етап виявлення і контролю включає у себе:

- посилення системи контролю за випадками захворювань і ушкоджень в результаті дії патогенів і хімічних речовин, включених в список небезпечних агентів;
- розробку нових алгоритмів і методів для пошуку підозрілих випадків в медичних базах даних;
- вибір критеріїв для дослідження і оцінки підозрілих груп захворювань людини і тварин або ушкоджень і сигналів для повідомлення виконавчої влади про можливий акт біологічного або хімічного тероризму.

3) діагностика біологічних агентів конкретизується шляхом:

- створення багаторівневої мережі реагування лабораторій на акти біотероризму, яка пов'язувала б органи охорони здоров'я з лабораторіями, що володіють найбільш сучасними засобами для ідентифікації особливо небезпечних біологічних агентів і повідомлення про них;
- створення лабораторій швидкого реагування на основі найсучасніших технологій з метою забезпечення можливості цілодобової діагностики і молекулярно-біологічної оцінки особливо небезпечних біологічних агентів.

4) вживання заходів по ліквідації терористичних інцидентів біологічного характеру, до яких відносяться:

- допомога органам охорони здоров'я штатів і місцевим державним органам влади в організації розгортання швидких дій у разі прихованої атаки або підозри на спалах захворювання, який міг би бути результатом прихованої атаки;
- забезпечення виконання дій по швидкій мобілізації команд реагування на випадки тероризму, які надаватимуть допомогу працівникам охорони здоров'я на місцях, агентам охоронних служб і представникам виконавчої влади;
- створення державних запасів фармацевтичних засобів на випадок тероризму з використанням біологічних або хімічних агентів.

5) система зв'язку, за допомогою якої здійснюється:

- створення державної електронної інфраструктури для поліпшення обміну важливою інформацією між місцевими, федеральними органами охорони здоров'я і органами охорони здоров'я штатів;
- застосування плану екстреного зв'язку, що забезпечує швидке розповсюдження інформації серед громадськості під час терористичних актів, при їх загрозі або підозрі;
- створення веб-сайту для популяризації інформації про підготовку і навчання на випадок біотероризму, а також іншої важливої інформації, пов'язаної з біотероризмом [3, с. 11].

Забезпечення біологічної безпеки населення та збереження природного середовища України залишаються одними з пріоритетних завдань держави, тому питання протидії біотероризму потребує подальшого детального дослідження.

Література:

1. Гребенюк М.В. Інформаційна складова запобігання проявам аграрного тероризму / М.В. Гребенюк, Б.Д. Леонов // *Правова інформатика*. – 2014. - № 2. – С. 90-94.
2. Курзова В.В. Актуальні питання правового регулювання міжнародного співробітництва України в сфері боротьби з біотероризмом / В.В. Курзова // *Митна справа*. – 2013. - № 6. – С. 34-43.
3. Вороненко В.В. Зарубіжний досвід організації реагування на терористичні акти та інші надзвичайні ситуації / В.В. Вороненко, Ю.М. Скалецький, В.Ф. Горбін // *Український журнал екстремальної медицини імені Г.О. Можая*. – 2011. - № 2. – С. 7-14.